

מידי ודאי. וכל מה שהקשו בגם' ואין ספק מוציא מידי ודאי איינו בספק גמור שאי אפשר ר²³, שאם תאמר מבני שהוא בדברים והלא מעשר הקשו שהוא מן התורה. ועוד שרחוק הוא לומר שהוא ר' זירא יודע בדעת החולדה כל כך שבשער ודאי אינה משירת ובלחם ודאי משירות, די שיהא בריא על האחד בספק על השני. וכל שכן שאין (אננו) [לנו] לומר שתהא כל הסוגיא כדעתו של ר' זירא, שר' זירא לא אמרה בקבלה שהיה יודע דעת החולדה אלא מדויק לתוך הकשות, ודאי מכיון שעמד רבע על אמתן של דברים שוב אין אנו צריכנו לדברי ר' זירא. שאין ספק בדברי ר' זירא, שאון ספק מוציא מידי ודאי אף' בספק קרוב לוודאי²⁴, כמו שאמרנו. ומעטה הרוי טעם המשנה בדור, دائ' חזינא חיישנן ולא אמרוי' אכלתיה ע"פ שהוא קרוב לוודאי, כל שכן אם הוא ספק גמור.

התם וודאי וזה הוא וכדר' חנינא חוותה. חמה הוא, לפי מה שאמרנו שאף בספק קרוב לוודאי אמרת רבא מה הוועיל בחזקתו של ר' חנינא חוותה, והלא תחלה כך אמרו שהן בחזקת מתוקנן ואעפ"כ אין סומכין על אותה חזקה להוציא מן הוודאי²⁵. לא אמרנו בספק שאינו מוציא מידי ודאי ואף כשהספק קרוב לוודאי אלא (כאotta קרובה) [כאotta קרובה] לודאי היא מחמת רגילה, שהדבר (ש) עשו ורגיל בכדר, אבל בה מה שהוא מוחזק בדבר בחזקה גמורה שיש לה עיקר ודאי סומכין על החזקות. וודאי כל שהוא מוחזק בחבר סומכין בו לאכול מפירותיו ואעפ' שלא ראיינו בענין, ואין אומרין שספק קרוב לוודאי הוא ואינו מוציא מידי ודאי. ואלו הן דברי ר' חנינא במא שאמר שחזקה על חבר שאינו מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו²⁶, שדברי החברות הוא זה והוא מזווה ומזהר בכר, ומעטה ראוי לסזכיר על זה בודאי גמור. ותחלה כאשרו שאן בחזקת מתוקנן לא אמרו[ן] בחזקה אמיתת כל כך, אלא שהוא דבר הרגיל לאחר שהוא מעשר פירותיו מיד עם סלוק ידיו מן הגורן עשר אותם, שכן דרך המערשים פירותיהם שלא להעביר על המזווה, וזהו ספק קרוב לוודאי שאינו מוציא מידי ודאי.

[וואי בעית אימא פסק]¹ וספק הוא ומעיררא אמר לא טבל כדר' אוושיעא²⁹. כתפי שאמרנו שאין חזקתו של ר' חנינא חוותה ברורה להיותה כודאי והוצרכו לדוחק עליה³⁰, הון חזרין עכשו לומר שאין כאן ספק מוציא מידי ודאי, שאין הפירות לפניו בו בודאי שהן טבל שהוקבעו למעשר. שהפיריות בתחתית קצירתו לא הוקבעו למעשר, ועכשו מפני שהוא מצוי אותן מודוגנן בבית שהוא סבור לעשותן ודאי טבל, מפני שהטבל מתחייב במעשר בראית פני הבית או במרוח בגורן³¹, כמו שכחובנו בפרק השוכר את הפעלים. והמרוח אפשר שלא היה באלו הפירות, ולא אמרו עליה דודאי טבלי מפני המרוח, שהמרוח הוא להעמיד

23 עי' ביחס ע"ז שם ד"ה ואין. 24 עי' רמב"ם פ"ח מהל' ע"ז הי"א שפסק כר' יוחנן בע"ז שם. ור' סובר אפילו ספק היתר הרגיל אינו מוציא מידי ודאי אישור, עי' ביחס שם מ"ב א' ד"ה ספק ולחות סחרים שם. 25 לפניו נסוף: דודאי מעשר. וליתא בע"ז ובנידה ובכ"י א"פ (דק"סאות כ'). 26 עי' רשי' בדר' זראי טבלי ובד' חמם. ורבינו בא להסביר במא עדיפה החזקה שהזכיר ר' חנינא יותר מן המשתמע מחותק מתוקנים שבבריתא. 27 בכתה"י מוחוק, ושמא צ"ל: וויל שאן. 28 בגי' כיר'ם, וכ"ה בע"ז שם, ולפנינו: שאין מוציא מתחית ידו דבר שאינו מתוקן. 29 בגי' כיר'ם, ולפנינו: דילמא מעיררא איימור דלא טבלי כר' אוושיעא. עי' דק"סאות ל'. 30 ר' הדיבור הקודם. 31 כסברת האבע"א בדעת ר' ינא בב"מ פ"ח ב': וואי בעית אימא כי אמר ר' ינא וכו', עי' בח' הרמב"ן לב"מ שם ד"ה וועה, דק"ייל כאבע"א, וכ"ד הראב"ד בהשגות היל' מעשר פ"ג ה"ב, עי' במל"מ שם. אבל הרמב"ם שם ספק קלשונן א' בב"מ דף פ"ז סע'ב.

התבואה בכרי אחר דוגנה ולהעביר עליה הרוחת למלאכתה, וזהו לשון מרוח שמהלקיון בינה ברוחת³², מלשון עד שימר³³, ואפשר שלא נעשה זה המעשה באלו הפירות. אבל על ראית פני הבית אמרו דודאי טבילי, מפני שהוא מוצא אותן בבית כשהן מדוגנים. ועל זה אמרו שאפשר שלא הוקבעו בכך כדי אושעיא וכו'. שדרבי ר' אושעיא שאין הטבל מתחייב במעשר בראית פני הבית אלא כשהוא מכניסו לבית תחלה כשהוא מדוגן, אבל כשהוא מכניס אותה במוח³⁴ אכן שדגונה בבית אין ראית פני הבית שתקבוע למשר. ומעטה אפשר דעבד לו כר' אושעיא ונמצא (שלו) [שהלא] הוקבעו למשר.

ודעת רשי זיל³⁵ שאין דברי ר' אושעיא אלא כפשתם, שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר, שכל אכילת בהמה אכילת עראי לעניין מעשר, אבל אכילת קבע ודאי אין אוכליין ממנו בתיקת חכמים, כשם שאין אוכליין ממנו קבע בעודה בשלבים³⁶. וכן בדין (שדה) [شدוי] שתהא התבואה אחר דוגנה בבית כמו שהיתה בשדה, רוץ לום' שלא הוקבעה בראית פני הבית, אבל בדינה הראשונית הוא להאסר באכילת קבע, שהאיסור שבה להיכן הילך³⁷. והסוגיא שבכאן אינה נוכה בזה, שאם כן כ倘 אמרו ספק וספק הוא ממש דר' אושעיא לא אמרו כלום, דהא לעניין אכילת קבע ודאי טבילי והיאך הם בחזקת מתוקניין שיש במשמע תקון שלם אף לאכילת קבע³⁸. ואם תאמר שאין אישור אכילת קבע אלא מדרבן, איינו כלום שהרי אף בדרבונו אין ספק מוציא מיד' ודאי, כמו שאמרנו לעילו⁴⁰.

ואפשר לומר שכך הוא עניין הסוגיא. תחלה אמרו דודאי ודאי הוא ממש דר' חנינה חזותה, ועל ידי שאין אותה חזקה כודאי אלא בדוחק כענין שכטבונו למעלה³⁹, חזרו לום' שהוא ספק ומייקרא גמי אמר לא טבילי, והוא להוציאיה מספק טבל שהוא איסור תורה, שמדובר ר' אושעיא למדונו וזה שלא הוקבעה מתחלה למשער בודאי, והוזרכו לזה לאסור תורה שלא רצוי לסמוד על חזותו של ר' חנינה לעשותה כודאי, אבל לעניין אכילת קבע שהוא אסור מדבריהם מייקרא ודאי גמור הוא, שמתחלת קצירתון קדם שהוקבעו למשער נאסרו באכילת קבע ואני יוצאי מיד' אישורן אלא בעשרו, והוא ספק ואין ספק מוציא

אשר למלוקת שבין שתי הלשונות עי' בתשי' הרשב"א סי' שס". 32 השווה פי' רעד' למעשיות פ"א מ"ז. והנה יופיע פני הכרזינו מעכב, שאם אין דעתו להחליק את פניה ברוחת, גםר מלאכתה משיעמיד ערימה, עי' במשנה שם. ועי' במשנה ראנונה שם, ובשותנים לדוד מובא בתוס' אנשי שם. 33 פאה פ"א מ"ז. ואם היא ראייה, צ"ע. וביח' הרמב"ן שם זכר פי' הירושלמי פ"א מ"ז, דף ד' סע"ב : תבואה משיתמורת. רבי חנינה בשם רבבי יוחנן מן זו ישפר אופוי דכירה. ובפי' רבנו היל לספריו קרח פסקא קל"א פי' מירוח מלשון מריה, עפ"י ישעה לה'ח כ"א: וימרחו על השחין. 34 בין השיטין. 35 צ"ל : שלה. 36 כאן ובע"ז מ"א ב' ד"ה כד'. 37 וכ"ד התוס' ד"ה כד'. ועי' ע"ה בתוס' ע"ז שם ד"ה ומוכניסה, מנותות ס"ז ב' ד"ה כד', נדה ט"ז ב' ד"ה בהמתו ובתוס' הרא"ש שם. ועי' בתוס' ר' יהודה ברוכת ל"א א' סדרה כד'. 38 בתשי' הרשב"א שם כ' הטעם שמדרbenן אסור כדי שלא יהיה פוטר כל תבאותו כך, ועי' גם בח"י הרשב"א ברכות ל"א א' ד"ה דאמר. 39 וכ"ה התבוס' ושא"ר לפרש"ג, ורש"י-מיישב קושי זה במש"כ כאן בסדרה ואי בעית, ובע"ז שם ב"ה דעבר, שלגביבי אישור דרבנן סומכים אחזקת חבר. אלא שקשה שא"כ היהינו התיירוץ הקודם שבג': התם ודאי ודאי הוא וכו'. ועי' בס' פתיחי נדה לתוס' נדה שם, עמ' קצ"א, מן הספר. 40 בד"ה טעמא. ושם הסביר⁷ רבינו שאין אמורים ספק דרבנן לקולא אלא בדבר שהוא ספק מתחלה. וכ"כ המל"מ בד' הרמב"ם פ"ב מהל' חור"מ ה"ח, עי"ב. אבל התוס' כ' בתירוץ אחד שספק מוציא מיד'DOI וαι דרבנן. וויל' שלא אמרה אלא בספק הקרוב לודאי אבל לא בספק השkol. וכ"כ בשעה"מ, הל' מקאות כלל ז. עי"ב. ועי' בברכי יוסף או"ח סי' קפ"ז אות ד'

מידי ודאי, אלא שסוכמיכן על חזקתו של ר' חנינה חוזאה שתהא כודאי לעניין אישור של דבריהם. כונתי לומי' שלא נדו מתרוצא קמא דנקיטי לה משום דר' חנינה חוזאה אלא באיסורה דאורית, אבל באיסורה דרבנן סמכי אתיירוץא קמא ולא נדו מיניה.⁴¹ והרי זה מתוקן בפלפול ובעומק.

אלא שם' אין הפירוש נכוון, שאם לא התיר לו ר' אושעיא אלא לא לאכילת מהו שאמי' מערים אדם על תבאותו ומנכיסת' במו' שלה כדי שתהא כודאי בהמתו אוכלת, אין כאן הערמה כלל אלא להמתו הוא מכnisת ובהמתו אוכלת ממנה ולא אחר, ולשון מערים שהוא אומ' שמכניסה לצורך בהמתו ואחר אוכלה הוא, וכן הוא לשון מערים בכל מקום שמחשבתו הפק מה שהוא מראה מותך מעשיין.

האמת שהערמתו של ר' אושעיא לפטור אותה למגורי ואף לאכילת קבוע. וכך הם דבריו, מערים אדם על תבאותו ומנכיסת' במו' שלה ואומ' שהוא צריך לה לאכילת בהמתו כדי שלא יראה כמתכוון לפטורה מן המעשר, ואחר כך התבואה פטורה מן המעשר ומותר לאכללה אף' באכילת קבוע.⁴² ומڪצת נוסחאות מצאתי ופטור מן המעשר, וכך הוא בירוש' בפרק אין עומדין⁴³, והוא לשון מבוואר שאינו חוזר על התבואה בלבד שתהיה פטורה מן המעשר אלא על אף⁴⁴ האדם שהוא פטור מן המעשר פטור גמור.

וහטם שע"פ שבתחילה כשהיתה אסורה באכילת קבוע, וזה מפני שסופה להעתשר, ואסורה חכמים באכילת קבוע מפני גול כהן, אבל זאת התבואה אחר שהנכיסת במו' זוגנה בבית מדוגנת, ולא על ידי [מירוח]¹ שאין מרווח אלא בשעת דגון שיעמיד התבואה¹⁴ שלא היהתה מדוגנת, אך מרווח לא יכול ממנה אלא עראי, וכך אמרו במסכת ביצה⁴⁵ הנקnis שבלים שהנכיסת לבית איןו אוכל ממנה אלא עראי, וכך אמרו במסכת ביצה⁴⁶ הנקnis שבלים בכרוי וימrhoה ברוחת לגמר מלאה [כמו שכתבנו] למלعلا, וכיוון שאיפשר⁴⁶ לה שתתחייב במעשר למה תאסר באכילת קבוע, אין כאן גול כהן. תדע שבזעודה שתהיה במו' ע"פ להעתשר מהן עיטה אוכל ממן עראי ופטור. וזה מפני שא[יפשר]⁴⁶ לה שתתחייב במעשר, שיעיטה כרי וימrhoה בשעת אף' בראש גג, או שיוציא את התבואה מן הבית כשהיא במו' ויחזרנה כשהיא מדוגנת שאו תחתיב בראית פני הבית, כמו שכתבנו בפרק השוכר את הפעלים.⁴⁹

מ"ש בזה בד' הטור והרמב"ם. 41 השווה עם מ"ש בח"י הרמב"ן לע"ז שם רד"ה ומנכיסת. 42 כשית רבינו אפרים בתוס' מנוחות שם, והסכים לו הרשב"א בתשו' שם. וכ"כ הרמב"ן בח"י ע"ז שם בשם אחרים. 43 לפניו בירושלמי ברכות פ"ה ה"א, לע"ז א': מרבה אדם בתבן ומערים עלייו לפוטרו מן המערשות. ורבינו נברה גרש, ופטור⁴⁸ במקומות "לפוטרו". אך גם לפי נוסח הדפוס צ"ל שלשון "מערים עלייו לפוטרו" חוזר על הדגן, אך ע"פ שלא נזכר, ומבוואר שאין הפטור חוזר על התבואה בלבד. 44 נר' שצ"ל: אף על. 45 אבל לא העמידה בכרוי וימrhoה. 46 צ"ל: שא' אפשר. 47 דף י"ג א'. 48 תיבת "לבית" ליתא לפניו בגמ', אבל בתוספות מאשורי פ"ג ה"ה מפורש שהחכמים לבתו, והביאו בתוספות. 49 בתוס' נסתיעו מן הבריתא בביבה שם נגד שיטת רבינו אפרים, ובשם' מנוחות שם תריש: "דאיפלו רבינו אפרים מורה בזה ממש דאפשר דעתן לכל חיובא כיון שהוא עדיין בזח' אם יוציאנה לשדה עם המזון וימרchnה שם ויחזרו ויראה פני הבית, אבל היכא שמירחא בבית שוב לא אתי לכל חיובא בכל עניין". וכי' בתוס' ר' פ' כאן (דף כ"ה מן הסוף). וצ"ל לפ"ז דלא קייל'ocab'א בע"ז שם, שאם נאמר שבדגון בגורן תלה רחמנא, לא גרע עשאן גורן בבית מעשאן גורן בשדה שחביב ולא ראית פני הבית. ועי' בתוס' שם. ורבינו מישיב את הקושי לפי סברת האבע"א. והוא עפ"י מה שմבחן בין שני

ורבנו שלמה ז"ל כתוב שם⁵⁰ דהא דרי' אוושעיא פליגא אמראי דאמרוי הותם שלא אמרו בטבל שאינו מתחייב במעשר אלא עד שיראה פני הבית אלא בזותים וענבים אבל חטים ושערום דבני גורן נינחו בגורן תלייה רחמנא. הוקשה לו ז"ל שאי אפשר לקיים את סתihan, שאע"פ שההנисה במוץ ואני מתחייבת בראית פני הבית מכל מקום מתחייבת היא בדגון שהוא גורן שלה, וזה אנחנו כלום, שאין הדגון מחייב אלא המרות, ואפשר לדגן בלבד מרוח כפי מה שתכתבנו למעלה, וראית פני הבית הוא מחייב אחר הדגון כמו מרות, ודבורי ר' אוושעיא לשלק ממנו חיוב ראית פני הבית, שהמרות אפשר לו שלא יمرח⁵¹, כמו שכתבנו לעמלה. וכיון שהוא מסלק החיוב לגמרי דין הוא לפטור את התבואה אף מסור אכילת קבעה. עוד יש ראייה מוכחת במת' מגחות⁵², שדרמו דין זה של ר' אוושעיא למרות הגוי שהוא פוטר] לגמר, ובפרק כל הצלמים הארתקתי בה ב'כה⁵³.

ט, ב והא הכל דודאי (חטילוי) [הטילה] נפל¹ ספק גרווחו היה שעתא² ספק לא גרווחו וכאתרי ספק ומוציא מידוי ודאי. אם תאמר ומאי קושיא שמא ספק זה ברשות הרבים וספקו תהרו. שאע"פ שהבור שהטילה בו הנפל הוא רשות היחיד אפשר שהיה עומד ברשות הרבים ונמצא הכהן שנולדה לו הטומאה עומדת ברשות הרבים, ואע"פ שהטומאה (עומדת ברשות הרבים וausef שהטומאה) ברשות היחיד יש לדzon בו דין ספק טומאה ברשות הרבים מאחר שהאדם שנולד לו הספק הוא עומד ברשות [רבנים]³, וכיון שכן מה היא קושיתם אם ספק מוציא מידוי ודאי שהרי ספק טומאה ברשות [רבנים] היא [ו]ספקו טהור. י"ל, הרי אמרנו לעמלה⁴ שאף בספק של דבריהם שהוא להקל אמרו שאין ספק מוציא

פעולות בהתקנת הדגן, פועלות הדיגון, שהוא ניקוי התבואה מן המוץ שלה, ועשית הגורן, שהוא העמדת התבואה בכרי ומיורחה ברחת, הבאה מיד לאחר מכן. ומיורוח התבואה הוא המחייב בעל ראית פני הבית. וכך כל שהבנין התבואה במוץ לבית אסורה באכילת קבע, שיכולה עד לבוא לידי חיוב בדיגון ומרות. אבל כל שדיגון ולא מירה לאחר מכן פטרת. שהמירוח מחייב בשונשה מיד לאחר הדיגון, שאו נעשה כסדרו. וראית פני הבית מתחייבת בתבואה מוגנתה במקומות המרות. ועקרון של דברם בחיי הרמב"ן ע"ז שם, וכ"כ במהר"ם חלאוה כאן. ועי"ש במרח"ם חלאוה שבשיטה זו מתישב ומה לא אמרו בגם' שמא הcnisa דרכ' גנות וכו', שבודאי חיקא על חבר שאינו מפקיע התבאותו מחייב, אלא שההנисה במוץ בכוונה למרחה בתבואה. ועי' בעה⁵⁴. 50 ב"מ פ"ח ב' ד"ה אבל חטיין. 51 וכ"כ הרמב"ן ב"מ שם. ועי"ש שכ' דהא דרי' בא שעני ממרח בבית ואינו מעמיד עריםה של כל התבואה אלא זורה מעט מעט ואוכל. וכן צ"ל בכוונות רביבנו, שהמירוח שנקט כולל העמדת העירימה. אבל החקلت פני הכררי ברחת אינה מעכבת, ר' הע' 32. וכן אם עשה את כל התבואה ערימה, חייב ממה נפשך, אם אין דעתו לרמה חיביך מיד, ואם דעתו לרמה חיביך בשימרת. ונראה שככל שזרה מעט בשדה ומוכנס לבייט, גם המعت נקבע בראית פני הבית, ואני התבואה נפטרת אלא בכ"ג שההניסה במוץ זורה מקצתה בתבואה. ועי' ח' הר"ן ב"מ שם ד"ה אבל. ועי' מ"ש בחזו"א מעשרות סי' ג'. וצ"ב אך אנו חולין שהتبואה שהנישנה החבר אינה ממורת, והרי בודאי שלא התכוון לפטרה מעשרות. ובחו"א שם אותן ג' כתוב, שלפירוש הרמב"ן צ"ל דה"ק: שמא היתה לו התבואה מובה ולא מירוח את כולה בכב"א ומgoraha זו היא אהרונה, וכיון שהוא מקצת לא מיקרי גמ"מ. ועי' ש בתוס' שדנו בה. 52 שם. ועי' ש בתוס' שדנו בה. 53 = בכל הצורך. 1 לפנינו לי. 2 ספק וכו'. כagi שבדק'ס אוות ס', וכ"ה בתוס' ד"ה ספק, ור' נוסח הדפוס. 3 עי' טהרות פ"ז מג': חנות שהוא טמא וכו'. ועי' בתוס' ד"ה ספק שפירשו בפי' א' שהבור ברה"י וסבירות הבור שם רגلى הכהן הוא רה"י, ואם לא היה ספק גורייה ספק הרגיל היה הכהן טמא, מפני שהוא מאהיל על הבור שהוא ברה"י ספק טמא. וצ"ע, שהאדם שנולד בו הספק הוא עומדת ברה"ר. ושם סוברים התוס' של אoir הבור יש לו דין רה"י, ובאהיל הכהן על הבור הריהו נכננס לתוכו. 4 ט' א' ד"ה טמא.